
2011-6-RE

CAUSA 2011-6-RE

Número de registre 44-2011. Recurs d'empara

AUTE DEL 6 D'ABRIL DEL 2011

BOPA núm. 25, del 20 d'abril del 2011

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 27 de gener del 2011, per la representació processal de la Sra. Matilde Llorens Millat, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra la sentència del 28 d'octubre del 2010 i contra l'aute del 23 de desembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució i, atès que demana al Tribunal Constitucional que dicti una sentència que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les decisions objecte de recurs i que "s'estableixi que la estimació o desestimació de la demanda reconvençional formulada per part de la dita senyora en el judici 0338-1/2006 s'ha d'efectuar després de determinar-se mitjançant el corresponent informe pericial encomanat per aquella Sala quin és el concret valor que en la data de defunció del Sr. Romà LLORENS CAMP tenia cadascuna de les tres porcions de terreny en les quals el dit senyor va dividir la finca denominada "Prada de Casa Romá" assignant concretament cadascuna d'elles a cadascun dels seus tres fills, Srs. Romà, Joan i Matilde LLORENS MILLAT, en la concreta, expressa i específica distribució i atribució que va voler efectuar el seu causant en el seu testament de data divuit de setembre de l'any 1998";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 24 de febrer del 2011;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pierre Subra de Bieusses;

Antecedents

Primer

El Sr. Romà Llorens Millat va presentar una demanda contra la Sra. Matilde Llorens Millat en què sol·licitava el lliurament dels llegats efectuats pel seu difunt pare en el seu testament, més el pagament dels interessos recaiguts des de la data de la defunció del causant i la condemna de la part defenent al pagament de les despeses extraprocessals i processals causades.

Segon

La Sra. Matilde Llorens Millat va oposar-se a aquesta demanda, va formular una demanda reconvençional en reclamació del seu dret a la quarta falcídia, al·legant que el valor dels béns que havia rebut era inferior a la quarta part del cabal relicte i va cridar a la causa els altres dos interessats en l'herència, l'altre germà, Sr. Joan Llorens Millat –legatari- i la mare, Sra. Joana Millat Carrabina, usufructuària de la totalitat de l'herència.

Tercer

El 9 de novembre del 2009, la Secció Civil del Tribunal de Batlles va dictar una sentència mitjançant la qual decidia estimar íntegrament la demanda interposada pel Sr. Romà Llorens Millat, condemnar la Sra. Matilde Llorens Millat a entregar al demandant els llegats efectuats pel difunt Sr. Romà Llorens Camp, atorgant la corresponent escriptura pública de lliurament de llegats i condemnar-la igualment al pagament dels interessos d'aquests llegats des del 15 d'agost de 1998 fins a la data del lliurament efectiu, així com de les costes processals.

Quart

La representació processal de la Sra. Matilde Llorens Millat va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta sentència. En fase de conclusions d'aquesta instància va demanar, entre d'altres, la pràctica per a millor proveir, d'una nova prova pericial consistent en què es valorés el valor dels immobles integrants del cabal hereditari del seu pare en la data de la seva defunció, amb expressa indicació de subsanació de les carències i defectes de valoració que indicava.

Cinquè

El 13 de maig del 2010, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que acordava no donar lloc a aquesta pretensió.

Sisè

El 28 d'octubre del 2010, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual estimava en part el recurs interposat contra la sentència del 9 de novembre del 2009 del Tribunal de Batlles i revocava "la seva part decisòria exclusivament quan a la condemna a la meritació d'interessos dels llegats, deixant-la sense efectes, mantenint la resta dels seus pronunciaments."

Setè

La representació processal de la Sra. Matilde Llorens Millat va formular un incident de nul·litat d'actuacions en què considera que s'ha vulnerat el dret a la jurisdicció, ja que no es van valorar les tres parcel·les llegades tal com va disposar el causant; i opina que valorar el terreny com un de sol o com tres unitats significa una diferència de valor i el fet de considerar que les parcel·les tenen un valor similar és incórrer en una errada en la valoració, així mateix tampoc es va acreditar la

necessitat d'enderrocar les edificacions.

Vuitè

El 23 de desembre del 2010, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què desestimava l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat.

Novè

El 27 de gener del 2011, la representació processal de la Sra. Matilde Llorens Millat

va presentar un recurs d'empara contra la sentència del 28 d'octubre del 2010 i contra l'aute del 23 de desembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Aquesta part al·lega que el bé amb més valor del cabal relicte el constitueix la finca denominada "Prada de Casa Romà". De la lectura del testament es desprèn que el causant la va dividir en tres porcions concretes, assignant a cada un dels fills una porció, gravades totes tres amb l'usdefruit del qual es beneficia la mare. Segons el parer d'aquesta part, la porció del terreny específicament assignada al demandant tenia a la data de la mort del causant un valor força superior al de les altres dues porcions.

En període probatori aquesta part va sol·licitar expressament la valoració de cada porció a la data de la defunció del causant. Aquesta pretensió va ser desestimada en primera i en segona instància.

Així mateix, també es va desestimar la reclamació d'aquesta part relativa a la quarta falcídia, ja que el valor dels béns rebuts per la recurrent seria superior en 3.701,56 euros al valor de la quarta falcídia. Aquest valor ha estat establert incorrectament i amb error, ja que es va calcular com si hagués rebut una tercera part indivisa de la finca.

En aquest cas s'ha desestimat un mitjà probatori clau: la determinació del valor cabal hereditari i el valor dels béns i drets rebuts per la recurrent a la data de la mort del causant. El primer valor no es discuteix, tanmateix, el segon valor no ha estat

establert correctament, perquè no s'han determinat els valors de cadascuna d'aquelles tres porcions de terreny, sabent-se tan sols que són valors distints. Per tant, la determinació manifestament errònia del valor dels béns i drets de la recurrent ha fet que es desestimi la seva pretensió en relació amb la quarta falcídia. Aquesta part tenia dret a conèixer el valor de la quarta falcídia calculat en base al criteri resultant del concret contingut del testament.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que dicti una sentència que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les decisions objecte de recurs i que "s'estableixi que la estimació o desestimació de la demanda reconvençional formulada per part de la dita senyora en el judici 0338-1/2006 s'ha d'efectuar després de determinar-se mitjançant el corresponent informe pericial encomanat per aquella Sala quin és el concret valor que en la data de defunció del Sr. Romà LLORENS CAMP tenia cadascuna de les tres porcions de terreny en les quals el dit senyor va dividir la finca denominada "Prada de Casa Romà" assignant concretament cadascuna d'elles a cadascun dels seus tres fills, Srs. Romà, Joan i Matilde LLORENS MILLAT, en la concreta, expressa i específica distribució i atribució que va voler efectuar el seu causant en el seu testament de data

divuit de setembre de l'any 1998.”

Desè

El 24 de febrer del 2011, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què considera que els motius d'impugnació plantejats per la recurrent es basen substancialment en el desacord amb la valoració dels béns llegats.

Després de recordar la naturalesa del recurs d'empara, el Ministeri Fiscal puntualitza que en aquest litigi s'ha respectat a bastament el principi contradictori i d'audiència, i més concretament en relació amb la prova demanada per la recurrent sobre el valor de la porció de la parcel·la de la finca.

Els tribunals han procedit a examinar les pretensions de les parts i pel que fa al càlcul de la quarta falcídia, tot i que no s'ha efectuat de la manera que la recurrent proposava, ho va estar de manera conforme a la doctrina més autoritzada.

Per tant, no s'ha vulnerat en cap cas el dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució i, per tant, el Ministeri Fiscal demana la inadmissió a tràmit del recurs d'empara 2011-6-RE.

Fonaments jurídics

Primer

Per recolzar el seu recurs d'empara la representació processal de la Sra. Matilde Llorens Millat al·lega:

- que davant la demanda presentada pel seu germà, havia reclamat el seu dret a la quarta falcídia;
- que, en el marc d'aquesta reclamació, atès que la porció de la finca “Prada de Casa Romà” atorgada al Sr. Romà Llorens Millat tenia un valor molt superior al de les dues altres porcions i, per tant, calia que la valoració del cabal hereditari s'efectués no de manera global, sinó determinant “quin era el valor (...) de cadascuna de les concretes parts de la finca assignades pel testador a cadascun dels seus fills”;
- que aquesta valoració era “no tan sols necessària, sinó essencial i indispensable per tal de conèixer si la seva legítima pretensió relativa a la quarta falcidia era ajustada a les circumstàncies del cas, o no”;
- que amb aquesta finalitat, podia sol·licitar la pràctica de la prova pericial i, més concretament, que es practiqués per a millor proveir una nova prova pericial consistent en què s'estimés el valor dels immobles integrants del cabal hereditari del qui fou el Sr. Romà Llorens Camp, en la data de la seva defunció;
- que de la desestimació de la pràctica d'aquesta prova se'n derivaria **“una determinació manifestament errònia del concret valor dels bens i drets”** que li havien correspost, així com la desestimació de la seva pretensió relativa a la quarta falcídia i, per tant, s'haurien vulnerat els seus drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Segon

Mitjançant aquestes al·legacions la recurrent situa la seva argumentació en el terreny de la pràctica de la prova. D'acord amb les seves pròpies paraules, la vulneració dels seus drets fonamentals "es materialitza en la privació de fer ús d'aquell mitjà probatori en defensa de la seva pretensió."

Ara bé, per tal com demana al jutge constitucional de pronunciar-se en relació amb aquest punt, desconeix que d'acord amb la jurisprudència constant d'aquest Tribunal "l'admissió, la valoració i l'apreciació de les proves correspon a la jurisdicció ordinària" (aute del 15 de març del 2006, recaigut en la causa 2006-3-RE), llevat que adquireixin relleu constitucional en cas de ser immotivades o irraonables, des d'una perspectiva lògica o jurídica o de ser fruit d'un error material manifest.

Per consegüent, en matèria de proves, correspon al Tribunal Constitucional "verificar que el tribunal la decisió del qual ha estat objecte de recurs ha examinat els elements presentats per les parts i ha fonamentat la seva decisió sobre un raonament jurídic coherent" (aute del 15 de març del 2006, recaigut en la causa 2006-1-RE).

En aquesta causa, si la sentència del 28 d'octubre del 2010 de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia deixa "fora del seu àmbit les pretensions de prova", és per tal com ja van ser resoltes en sentit denegatori per l'aute d'aquesta Sala del 13 de maig del 2010. Aquest darrer aute està explícitament motivat sobre la prosperabilitat o no de les peticions de proves en aquesta alçada.

Efectivament, recorda que l'article 73 de la Llei transitòria de procediments judicials planteja dues possibilitats quant a la pràctica de la prova, i determina quina d'aquestes dues hipòtesis ha d'aplicar-se en aquest cas, seguidament, precisa les raons per les quals, com que disposa d'elements suficients, considera com a innecessària "la pràctica d'una nova pericial per tal de resoldre en deguda forma els motius que són objecte del present recurs d'apel·lació i per a la formació de la convicció d'aquesta Sala."

Els motius exposats pel Tribunal Superior de Justícia per denegar que es practiqui per a millor proveir una nova prova pericial consistent en què es determini el valor dels immobles integrants del cabal hereditari poden, certament, no convèncer la recurrent, tanmateix, res permet considerar-los irraonables, arbitraris o manifestament erronis.

En aquestes condicions, d'acord amb la seva jurisprudència, el Tribunal Constitucional no pot procedir a aquesta valoració o apreciació.

I, per tal com les al·legacions de la recurrent tenen per objecte aquesta valoració, la seva argumentació en aquest punt manca de contingut constitucional.

Per tot el que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit el recurs d'empara 2011-6-RE interposat per la representació processal de la Sra. Matilde Llorens Millat, contra la sentència del 28 d'octubre del 2010 i contra l'aute del 23 de desembre del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Segon

Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Tercer

Publicar aquest aute, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 6 d'abril del 2011.

Pierre Subra de Bieusses Juan A. Ortega Díaz-Ambrona

President

Vicepresident

Didier Maus

Carles Viver Pi-Sunyer

Magistrat

Magistrat